

การพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย ของนักเรียนออทิสติก โดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม

DEVELOPMENT OF SELF-HELP SKILLS IN DRESSING FOR AUTISTIC STUDENTS USING BEHAVIORAL TEACHING TECHNIQUES

พิชญาศินี สุธะตา *

Pitchayasinee Suyata *

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง, ประเทศไทย
Lampang Special Education Center, Thailand

* Corresponding author e-mail: Pitchayasinee.s@gmail.com

Received: 03/07/2025 | Revised: 31/07/2025 | Accepted: 16/08/2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย โดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผล โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงเป็น นักเรียนออทิสติก เพศหญิง อายุ 5 ปี จำนวน 1 คน ที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นบุคคลออทิสติก ระดับขั้นเตรียมความพร้อม หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย 1) แผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม 2) แบบบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย 3) ภาพการฝึกปฏิบัติการแต่งกาย ด้วยหลักการวิเคราะห์งาน (Task Analysis) และสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนออทิสติกหน่วยบริการอำเภอเกาะคา มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) ที่สูงขึ้น เมื่อได้รับการสอน

โดยใช้เทคนิค การสอนเชิงพฤติกรรม แสดงให้เห็นว่า เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของนักเรียนออทิสติกได้

คำสำคัญ: เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม ออทิสติก การแต่งกาย

Abstract

The objective of this research was to develop self-dressing skills in putting on a round-neck t-shirt using behavioral teaching techniques for a student with autism at the Koh Kha District Service Unit, Lampang Provincial Special Education Center. The study employed an action research methodology consisting of four steps: planning, action, observation, and reflection. The participant was purposively selected and consisted of one 5-year-old female student who had been medically diagnosed with autism. She was enrolled in the preparatory level at the Koh Kha District Service Unit during the second semester of the 2024 academic year. The experiment was conducted over a period of four weeks, three days per week. The research instruments included: (1) Individualized Instruction Plan on wearing a t-shirt, (2) a behavioral observation form to assess self-dressing skills, and (3) visual aids and task analysis-based instructional images. Data were analyzed using basic statistical methods such as mean and qualitative analysis. The results revealed that the student with autism showed improved self-dressing abilities (putting on a t-shirt) after receiving instruction through behavioral teaching techniques. This suggests that behavioral teaching methods are effective in promoting self-help skills in dressing among children with autism.

Keywords: behavioral teaching techniques, autism, self-dressing skills

บทนำ

ทักษะการช่วยเหลือตนเอง มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ในทุกช่วงวัย และถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญด้านหนึ่งของเด็กในแต่ละช่วงวัย ที่พัฒนาผสมผสานจากทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นทักษะพื้นฐานต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ อีกทั้งเด็กต้องใช้ทักษะการช่วยเหลือตนเองไปตลอดชีวิต และเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่มีข้อจำกัดในการช่วยเหลือตนเอง ไม่สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการแต่งกาย เช่น การสวมใส่เสื้อผ้า การสวมใส่ถุงเท้า รองเท้า เป็นต้น หากยังไม่ได้รับการพัฒนาและฝึกฝนจนเป็นกิจวัตร เมื่อโตขึ้นปัญหาดังกล่าวจะทำให้เกิดผลกระทบต่อการปรับตัวที่มีสมาชิกเป็นเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การที่เด็กสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้

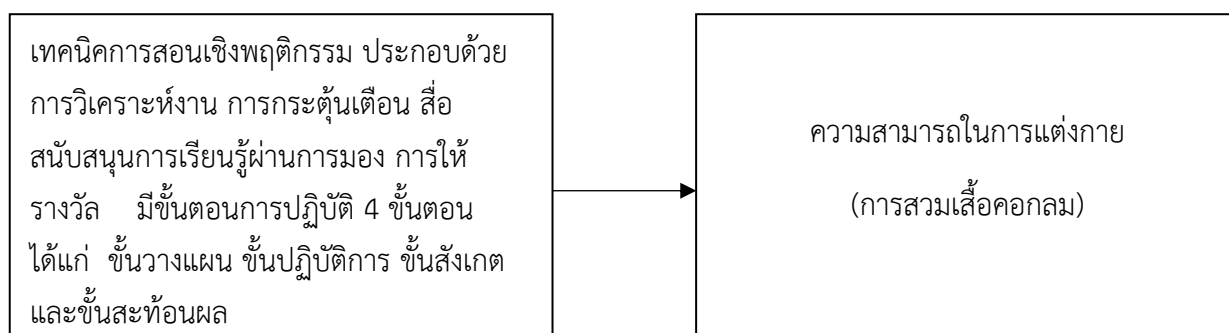
ด้วยตนเองนั้นเป็นสิ่งสำคัญขั้นพื้นฐานที่จะสามารถดูแลตนเอง มีความภูมิใจในความสามารถและก่อให้เกิดเป็นความเคยชินติดตัวจนกระทั่งเด็กสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยไม่ต้องเป็นภาระกับผู้อื่นในครอบครัวและสังคมมากเกินไป ดังนั้น การพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายให้กับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้สามารถช่วยเหลือดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัย จึงเป็นสิ่งสำคัญมากอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กนั้น โดยเฉพาะผู้ปกครองและครูผู้สอน คือ บุคคลที่มีบทบาทร่วมกันพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองให้กับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กสามารถดูแลตนเองได้โดยไม่ต้องเป็นภาระของบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งในเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษนั้น มีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่น มีความสนใจเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีปัญหาทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย เด็กวัยนี้ควรได้รับการแก้ไขข้อจำกัดเหล่านั้นและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในด้านการแต่งกาย โดยเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสามารถฝึกฝนทักษะได้จากหลักการสอนซ้ำ ๆ อย่างเป็นขั้นตอนที่ถูกวิธี การวิเคราะห์งาน โดยนำเอางานที่จะเรียนรู้มาแบ่งเป็นขั้นตอนโดยละเอียดจากง่ายไปยากตามลำดับ ประกอบกับการให้แรงเสริมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในกิจกรรมนั้นได้ตามศักยภาพ เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และจะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เป็นแรงเสริมที่ทำให้เด็กมีกำลังใจในการทำงานในขั้นต่อไป (เจริญขวัญ ศรีพันธ์ชาติ, 2566) จากการประเมินความสามารถพื้นฐานของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอกะลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ตามหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2567 พบว่า นักเรียนยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายได้ เช่น การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม โดยจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่นทุกขั้นตอน ซึ่งการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย ถือเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านสังคม การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และกลุ่มทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน ทักษะการดูแลตนเองและการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล (Personal Care and Hygiene Skills) ทักษะย่อย การถอดและสวมใส่เครื่องแต่งกายของนักเรียน จากสภาพปัญหาของผู้เรียนทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม ซึ่งเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จำเป็นที่จะต้องใช้กลวิธีการสอนที่มีความแตกต่างจากเด็กทั่วไป แนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมมนุษย์ (สมโภชน เอี่ยมสุภาสิต, 2553) ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ซึ่งการศึกษาของนักจิตวิทยาคลินิก และจิตแพทย์ ได้ค้นพบว่า การปรับและแก้ไขพฤติกรรมที่นิยมใช้มากที่สุด คือ เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม เป็นองค์ความรู้ที่มีการพัฒนามาจากฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ที่มนุษย์สามารถนำมาใช้งานได้ ในชีวิตจริง เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมจึงถูกนำมาปรับใช้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเบี่ยงเบนใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาทักษะของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข เช่น การใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม หลักทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไขแบบลงมือกระทำของสกินเนอร์ (Skinner, 1968) มาเป็นพื้นฐานในการสร้างเทคนิค

การสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมที่นำมาใช้ในการสอนและปรับพฤติกรรม เพื่อการสร้างเสริมพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์งาน โดยนำเอางานที่จะเรียนรู้มาแบ่งเป็นขั้นตอนโดยละเอียดจากง่ายไปยาก ตามลำดับ การกระตุ้นเตือน (Prompting) การเลียนแบบ ประกอบกับการให้แรงเสริมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จะส่งผลทำให้เด็กเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประสบความสำเร็จในกิจกรรมนั้นได้ตามศักยภาพ เกิดความสามารถในการดูแลตนเอง เกิดความภูมิใจในตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น และก่อให้เกิดเป็นความเคยชินติดตัวจนกระทั่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยไม่ต้องเป็นภาระกับผู้อื่น และคนในครอบครัว และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม ของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอกะลาตาไซ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research: CAR) โดยใช้รูปแบบ PAOR Model มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอกะลาตาไซ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

1) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนออทิสติก คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) หน่วยบริการอำเภอกะลาตาไซ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1.1 เป็นนักเรียนที่มารับบริการที่หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

1.2 ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นบุคคลออทิสติก

1.3 มีอายุระหว่าง 3 - 7 ปี

1.4 สามารถฟังคำสั่ง เข้าใจและปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้

1.5 ผู้ปกครองยินดีในการเข้าร่วมการวิจัย

2) ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น : การใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม ที่ประกอบด้วย หลักการวิเคราะห์งาน การกระตุ้นเตือน สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง การให้รางวัล

2.2 ตัวแปรตาม : ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อมาสร้างเป็นเครื่องมือ ดังนี้

3.1 แผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม หลักการวิเคราะห์งาน หลักการสอนทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับเด็กออทิสติก

3.1.2 กำหนดขอบเขตและโครงสร้างแผนการสอนเฉพาะบุคคลที่มีเนื้อหา : ขั้นตอนย่อยในการสวมใส่เสื้อยืดคอกกลมจากการวิเคราะห์งาน คือ 1. วางเสื้อลงบนโต๊ะ/พื้นให้อยู่ในลักษณะคว่ำหน้า 2. รวบชายเสื้อมารวมไว้ที่คอเสื้อ 3. สอดศีรษะเข้าไป 4. สอดแขนขวา 5. สอดแขนซ้าย 6. ดึงชายเสื้อให้เรียบร้อย

3.1.3 สร้างแผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม

3.1.4 นำแผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกกลมไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (อาจารย์มหาวิทยาลัย, ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ, ครูผู้สอนเด็กออทิสติก) ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

3.1.5 นำแผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกกลมไปใช้จริงในงานวิจัย

3.2 แบบบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม การช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย การสร้างแบบบันทึกพฤติกรรม

3.1.2 แบบบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม) โดยกำหนดเป็นแบบบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม) ขณะทำกิจกรรมในห้องเรียนและขณะสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม โดยลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรมดังกล่าวมีการให้คะแนน ตามเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric)

3.1.3 การสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) เป็นแบบมาตราส่วนค่าเชิงคุณภาพ (Rubric Scoring) ใช้วัดความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) เป็นแบบ 5 ระดับ (rating scale) ได้แก่

4 หมายถึง ไม่ต้องช่วยเหลือ/ทำได้ด้วยตนเอง

3 หมายถึง ทำได้เมื่อกระตุ้นเตือนด้วยวาจา

2 หมายถึง ทำได้เมื่อกระตุ้นเตือนด้วยท่าทางและวาจา

1 หมายถึง ทำได้เมื่อกระตุ้นเตือนทางกายและวาจา

0 หมายถึง ทำไม่ได้หรือไม่ยอมทำ

3.2.4 นำแบบบันทึกพฤติกรรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4.2.5 จัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.2 ภาพการฝึกปฏิบัติการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) ด้วยหลักการวิเคราะห์งาน (Task Analysis) และสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม การช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย และการใช้ภาพเพื่อการสื่อสาร

3.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและออกแบบภาพการฝึกปฏิบัติการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม)

3.2.3 ผู้วิจัยนำภาพการฝึกปฏิบัติการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) ต้นแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

3.2.4 ผู้วิจัยนำภาพการฝึกปฏิบัติการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) รูปแบบการวิจัยแบบ PAOR วงจรปฏิบัติการ (Plan Act Observe Reflect)

4.1 ขั้นวางแผน (Plan)

4.1.1 วางแผนการสร้างเครื่องมือในงานวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม 2) แบบบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) 3) ภาพการฝึกปฏิบัติการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) ด้วยหลักการวิเคราะห์งาน (Task Analysis) และสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง

4.1.2 ผู้วิจัยขออนุญาตผู้ปกครองนักเรียนออทิสติกที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และอธิบายรายละเอียด การดำเนินงานวิจัยให้ผู้ปกครองรับรู้ให้ชัดเจน และยินยอมเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้

4.1.3 จัดเตรียมนักเรียน โดยผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ไว้ว่างใจ เพื่อให้นักเรียนร่วมมือกับการวิจัยในครั้งนี้

4.2 ขั้นปฏิบัติการ (Act) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนการทดลองใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม จำนวน 3 ครั้ง เพื่อศึกษาความสามารถพื้นฐานของนักเรียน หลังจากนั้นได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสอนตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม โดยกำหนดระยะเวลา จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ทั้งหมด 12 ครั้ง โดยเวลาในการเก็บข้อมูลวันละ 30 นาที

4.3 ขั้นสังเกต (Observe) ผู้วิจัยประเมินแบบบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม) ขณะทำกิจกรรมการสวมใส่เสื้อยืดคอกลม

4.4 ขั้นผลสะท้อนกลับ (Reflect) วิเคราะห์ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย โดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม ของนักเรียน ออกทิสติกว่านวัตกรรมที่ใช้มีความเหมาะสมหรือไม่ และผลของพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง ด้านการแต่งกาย โดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม สามารถพัฒนาทักษะด้านการแต่งกาย (การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม) ของนักเรียนออกทิสติก และนักเรียนออกทิสติกมีพัฒนาการทางด้านการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายที่เพิ่มขึ้นภายหลังการจัดกิจกรรม

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย (Conclusion) ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย โดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมของนักเรียนออกทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)

1.ขั้นวางแผน (Plan)

1.1 กลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนออกทิสติก เพศหญิง อายุ 5 ปี จำนวน 1 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากหน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 เกณฑ์การคัดเลือกประกอบด้วย: (1) เป็นนักเรียนที่มารับบริการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ, (2) ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นบุคคลออกทิสติก, (3) มีอายุระหว่าง 3-7 ปี, (4) สามารถฟังและปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้, และ (5) ผู้ปกครองยินดียินยอมเข้าร่วมการวิจัย

1.2 ตัวแปรที่ศึกษา: ตัวแปรต้นคือการใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม (การวิเคราะห์งาน, การกระตุ้นเตือน, สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง, การให้รางวัล) และตัวแปรตามคือความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม)

1.3 การพัฒนาเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่ 1. แผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง, กำหนดขอบเขตและโครงสร้างแผนการสอนที่มีขั้นตอนย่อย 6 ขั้นตอน (วางเสื้อคว่ำหน้า, รวบชายเสื้อ, สอดศีรษะ,

สวดแขนขวา, สวดแขนซ้าย, ดึงชายเสื้อให้เรียบร้อย), และนำไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านเพื่อปรับปรุงแก้ไข 2. แบบบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เกณฑ์การให้คะแนน (Rubric Scoring) แบบ 5 ระดับ (0-4 คะแนน) เพื่อวัดความสามารถขณะทำกิจกรรม และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง 3. ภาพการฝึกปฏิบัติการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) ด้วยหลักการวิเคราะห์งาน (Task Analysis) และสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง พัฒนาโดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาพเพื่อการสื่อสารสำหรับเด็กออทิสติกและเทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม สร้างและออกแบบภาพต้นแบบ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

1.4 การเตรียมการก่อนการปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยอธิบายรายละเอียดการดำเนินงานวิจัยเพื่อให้ได้รับความยินยอม นอกจากนี้ยังได้สร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจกับนักเรียนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัย

2. ขั้นปฏิบัติการ (Act)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานก่อนการทดลองใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมจำนวน 3 ครั้ง เพื่อศึกษาความสามารถพื้นฐานของนักเรียน หลังจากนั้น จึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม ดำเนินการเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ โดยมีการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 3 วัน รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ในแต่ละครั้งของการเก็บข้อมูลใช้เวลาประมาณ 30 นาที

3. ขั้นสังเกต (Observe)

ผู้วิจัยได้ประเมินความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) ของนักเรียนออทิสติกอย่างต่อเนื่องในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมการสวมเสื้อยืดคอกลม การประเมินนี้ใช้ "แบบบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม)" ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric Scoring) แบบ 5 ระดับ (rating scale) ตั้งแต่ 0 (ทำไม่ได้หรือไม่ยอมทำ) ถึง 4 (ไม่ต้องช่วยเหลือ/ทำได้ด้วยตนเอง) พบว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่ค่าเฉลี่ย 0 ก่อนการสอน จนถึงค่าเฉลี่ยสูงสุด 4 หลังการสอนทุกขั้นตอน

4. ขั้นสะท้อนผล (Reflect)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมของนักเรียนออทิสติก การวิเคราะห์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพิจารณาว่านวัตกรรมที่ใช้มีความเหมาะสมหรือไม่ และผลของการพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม สามารถพัฒนาทักษะด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) ของนักเรียนออทิสติกได้จริงหรือไม่ นักเรียนออทิสติกที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมมีพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเอง (สวมเสื้อยืดคอกลม) สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถทำได้ด้วยตนเอง คะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับการสอนเชิงพฤติกรรมอยู่ที่ 0

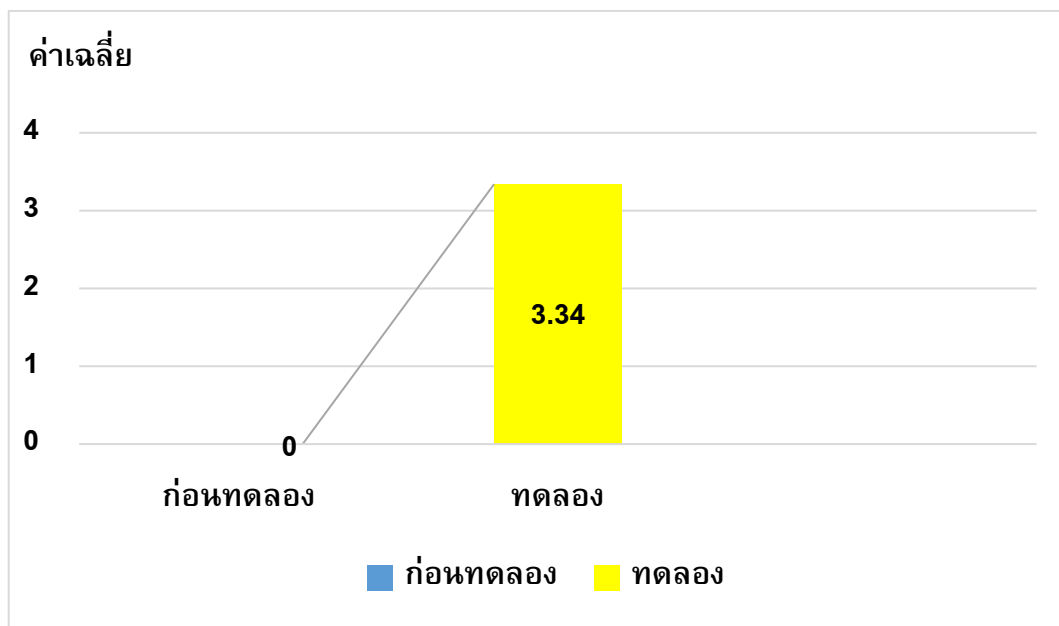
ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยหลังการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมอยู่ที่ 3.35 เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมมีความสำคัญและประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และผลการวิจัยสนับสนุนให้มีการขยายการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น การรับประทานอาหาร การแปรงฟัน หรือการล้างมือ เพื่อช่วยส่งเสริมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษต่อไป

ตาราง 1 แสดงผลความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) โดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมของนักเรียนออทิสติก

รายการ พฤติกรรม (การสวมเสื้อ ยืดคอกลม)	ก่อนใช้ เทคนิคการ สอนเชิง พฤติกรรม			ใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม											
	1	2	3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. วางเสื้อลงบน โต๊ะ/พื้นให้อยู่ ในลักษณะคว่ำ หน้า	0	0	0	1	1	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4
2. รวบชายเสื้อ มารวมไว้ที่คอ เสื้อ	0	0	0	1	2	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4
3. สวมเสื้อบนหัว และดึงลงมาที่ คอ	0	0	0	1	2	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4
4. ยกแขนขวา สอดเข้าไป แขนเสื้อขวา	0	0	0	1	2	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4
5. ยกแขนซ้าย สอดเข้าไป แขนเสื้อซ้าย	0	0	0	1	2	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4
6. ใช้มือทั้ง 2 ดึง ชายเสื้อลงมา ให้เรียบร้อย	0	0	0	1	1	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4
ค่าเฉลี่ย	0	0	0	1	1.6	2.5	3.1	4	4	4	4	4	4	4	4
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	0			3.35											

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ระดับความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) ของนักเรียนออทิสติกในระหว่างการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม มีระดับคะแนนสูงกว่าก่อนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม และหลังจากการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมนั้น นักเรียนมีระดับความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) พัฒนาการที่ดีขึ้น โดยสามารถทำได้ด้วยตนเอง โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับการสอนเชิงพฤติกรรม ($\bar{X} = 0$) และ คะแนนเฉลี่ยการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม ($\bar{X} = 3.35$) ตามลำดับ สรุปได้ว่า นักเรียนออทิสติกมีการเปลี่ยนแปลงการช่วยเหลือตนเองทางด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) โดยสามารถสวมเสื้อยืดคอกลมได้ด้วยตนเอง หลังจากได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม

2) รูปภาพแผนภูมิแท่งแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) ก่อนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม และการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแท่งแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) ก่อนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมและการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม

จากภาพประกอบ 2 พบว่า นักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) ที่สูงขึ้น เมื่อได้รับการสอนเทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม แสดงให้เห็นว่า เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกลม) ของนักเรียนออทิสติกได้ จนสามารถทำให้นักเรียนสามารถสวมเสื้อยืดคอกลมได้ด้วยตนเอง

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์การพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม ของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอกะลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ดำเนินการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนออทิสติกในการสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม พบว่า ก่อนการจัดการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม นักเรียนยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องพึ่งพาครูผู้สอนและผู้ดูแลตลอดกระบวนการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดในการควบคุมการเคลื่อนไหว การจดจำลำดับขั้นตอน และการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและมัดใหญ่ร่วมกัน เมื่อมีการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมที่เน้นการสาธิต การชี้แนะ การใช้คำสั่งสั้นชัดเจน และการเสริมแรงทางบวก นักเรียนเริ่มมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า โดยในระหว่างการสอนสามารถปฏิบัติได้เพิ่มขึ้นทีละขั้นตอน เช่น สามารถหยิบเสื้อได้เอง รู้จักจับคอเสื้อได้ถูกต้องตำแหน่ง และค่อย ๆ สามารถสอดแขนและศีรษะได้ถูกต้องมากขึ้น หลังจากผ่านกระบวนการสอนอย่างต่อเนื่อง นักเรียนมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายพัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน โดยสามารถสวมใส่เสื้อยืดคอกกลมได้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน แม้ยังมีความล่าช้าในบางช่วง แต่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการช่วยเหลือจากผู้อื่นเหมือนก่อนการสอน แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม สามารถช่วยพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของนักเรียนออทิสติกได้อย่างเป็นรูปธรรม (กาญจนา บุญสง, 2562) นักเรียนออทิสติกมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและสูงขึ้นในด้านการช่วยเหลือตนเอง โดยสามารถสวมใส่เสื้อยืดคอกกลมได้ด้วยตนเองภายหลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม แสดงถึงประสิทธิภาพของการใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมในการพัฒนาทักษะการแต่งกายให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

นักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอกะลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) มีพัฒนาการที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการนำเทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนสอน ซึ่งการใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมนั้นมีความสำคัญและ เป็นที่ยอมรับในการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเพาะในการพัฒนาทักษะที่จำเป็น รวมถึงความสามารถในการช่วยเหลือในกิจวัตรประจำวัน และอาศัยร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข (Cooper, Heron, & Heward, 2007)

ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม เช่น การวิเคราะห์งาน การกระตุ้นเตือน สื่อสนับสนุน การเรียนรู้ผ่านการมอง และการให้รางวัล มาประยุกต์ใช้ในการสอนนักเรียนออทิสติกในการสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม โดยการผสมผสานแต่ละเทคนิคให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยมีการวิเคราะห์งาน (Task Analysis) ของขั้นตอนในการสวมใส่เสื้อยืดคอกกลม โดยได้ทำการแบ่งขั้นตอนงานออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ในการฝึกแต่ละขั้นตอน ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น รวมถึงสามารถปฏิบัติงานหรือเกิดทักษะในกิจกรรมนั้นได้ และในการสอนแต่ละครั้งจะมีการเน้นย้ำ ซ้ำทวน อยู่เสมอ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความชำนาญ ทำได้รวดเร็ว

ถูกต้อง และสามารถทำกิจกรรมสวมเสื้อยืดคอกกลมได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญขวัญ ศรีพันธุ์ชาติ (2561) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกกิจวัตรประจำวันของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมด้วยหลักการวิเคราะห์งาน พบว่าการใช้ชุดฝึกกิจวัตรประจำวันของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมด้วยหลักการวิเคราะห์งาน สามารถทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองได้ดีขึ้น โดยกิจกรรมชุดฝึกปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นขั้นตอนที่ง่ายต่อการปฏิบัติ นอกจากนี้ทุกครั้งที่มีผู้วิจัยจัดกิจกรรม ผู้วิจัยมีการวางแผน บอกรายละเอียด บอกขั้นตอน และให้แรงเสริม ซึ่งเป็นขนมที่นักเรียนชอบทันทีที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ดี การให้แรงเสริมถือเป็นวิธีการให้แรงเสริมทางบวก ที่ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมมากขึ้น และถือว่าเป็นแรงเสริมที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อีกทั้งขณะจัดกิจกรรมผู้วิจัยมีการใช้การกระตุ้นเตือนทางกาย กระตุ้นเตือนด้วยท่าทาง กระตุ้นเตือนด้วยวาจา จนนักเรียนสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง การกระตุ้นเตือน (Prompting) เป็นการกระตุ้นให้เด็กทำตามในสิ่งที่ผู้สอนต้องการ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อเกิดการเรียนรู้ขึ้น อาจลดการกระตุ้นลงเมื่อพฤติกรรมการเรียนรู้คงที่แล้ว จึงหยุดการกระตุ้น (ผดุง อารยะวิญญู, 2546) ดังนั้น การกระตุ้นเตือน (Prompting) เป็นหนึ่งในเทคนิคสำคัญที่ใช้ในการสอนเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมหรือทักษะที่ต้องการในผู้เรียน โดยเฉพาะ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งการกระตุ้นเตือนมีอยู่หลากหลายวิธีการ เช่น ทางกาย ท่าทาง วาจา โดยการเลือกวิธีการกระตุ้นจะต้องพิจารณาความเหมาะสมกับผู้เรียนร่วมด้วยการกระตุ้นเตือนมีบทบาทในการช่วยแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ Wong และ Smith (2016) ได้ศึกษาผลของการใช้ขั้นตอน การชี้แนะแบบลดระดับความช่วยเหลือต่อทักษะการแต่งตัวของนักเรียนออทิสติก พบว่าการกระตุ้นเตือน เป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบสำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งช่วยให้พวกเขาพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองที่สำคัญ เช่น ทักษะการแต่งกายได้ การเริ่มต้นด้วยการช่วยเหลือที่มากที่สุดจะช่วยลดโอกาสที่ผู้เรียนจะทำผิดพลาด (FPG Child Development Institute, n.d.) และเมื่อผู้เรียนทำได้แล้วจึงค่อยๆ ลดความช่วยเหลือลงเพื่อส่งเสริมความเป็นอิสระในระยะยาว นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง เป็นรูปภาพ การปฏิบัติการแต่งกาย (การสวมเสื้อยืดคอกกลม) มาใช้เป็นสื่อให้นักเรียนเข้าใจในกิจกรรมได้ง่ายขึ้น (Autism Toolbox. (n.d.) การเรียนรู้ผ่านการมองเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมกระบวนการคิด โครงสร้างความคิดในสมองของบุคคลอื่นเนื่องมาจากการรับรู้ทางสายตาหรือจากการมองเห็นการเรียนรู้ของบุคคลออทิสติกส่วนใหญ่เกิดจากการจำ เช่น ของจริง ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ป้ายโฆษณา โลโก้ โดยการมองและสร้างภาพในสมอง เชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่เคยเรียนรู้มา (สมพร หวานเสร็จ, 2552, น. 12; เจริญขวัญ ศรีพันธุ์ชาติ, 2566, น. 2) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญขวัญ ศรีพันธุ์ชาติ, อนงค์ คะเซ็นแก้ว, อลิสา อุบุญญ์และธัญรัตน์ จันทรวงศ์ (2567, น.118-129) ได้ทำการศึกษาการใช้หนังสือภาพเพื่อฝึกทักษะช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน สำหรับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมสเปกตรัม ผลการศึกษาพบว่า หนังสือภาพฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ และสามารถนำไปพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในกิจกรรมประจำวันของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมสเปกตรัม

ได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางด้านการแต่งกาย (การสวมเสื้อคอกลม) ของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีพัฒนาการที่สูงขึ้นหลังจาก การสอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนและผู้ปกครองควรนำเทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม เช่น การวิเคราะห์งาน การกระตุ้น เตือน และการให้แรงเสริม ไปปรับใช้ในการฝึกทักษะการแต่งกายของนักเรียนออทิสติกในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
2. ศูนย์การศึกษาพิเศษสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) เพื่อพัฒนาทักษะด้านการดำรงชีวิตประจำวัน ในมิติอื่น ๆ ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้เหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของ นักเรียน
3. ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมฝึกฝนที่บ้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริม ความต่อเนื่องในการเรียนรู้และทำให้นักเรียนสามารถแต่งกายได้ด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน
4. หน่วยบริการสามารถนำเทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมมาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง (Visual Support) เพื่อช่วยให้นักเรียนออทิสติกเข้าใจลำดับขั้นตอน การแต่งกายได้ง่ายขึ้นและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการดำเนิน ชีวิตประจำวัน เช่น การรับประทานอาหาร การแปรงฟัน การล้างมือ ฯลฯ เป็นต้น โดยใช้เทคนิคการสอน เชิงพฤติกรรม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
2. ควรศึกษาการพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้เทคนิค การสอนเชิงพฤติกรรมกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษประเภทอื่น ๆ
3. ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มเป้าหมายในการทำวิจัย เพื่อยืนยันประสิทธิภาพของวิธีการใช้เทคนิค การสอนเชิงพฤติกรรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา บุญส่ง. (2562). การใช้การวิเคราะห์งาน (Task analysis) เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กออทิสติก. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษา*, 14(1), 45–60.
- เจริญขวัญ ศรีพันธุ์ชาติ. (2561). การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกกิจวัตรประจำวันของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมด้วยหลักการวิเคราะห์งาน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 11(1), 113–123.
- เจริญขวัญ ศรีพันธุ์ชาติ. (2566). การส่งเสริมให้เด็กออทิสติกฝึกกิจวัตรประจำวัน. *ครุศาสตร์สาร*, 17(1), 72–82.
- เจริญขวัญ ศรีพันธุ์ชาติ, อนงค์ คะเซ็นแก้ว, อลิสา อุปัญญา, & ธัญรัตน์ จันทร์แสง. (2567). การใช้หนังสือภาพเพื่อฝึกทักษะช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันสำหรับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมสเปกตรัม. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 17(1), 118–129.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2546). *วิธีสอนเด็กออทิสติก*. กรุงเทพฯ: ไร่ไทย เพรส.
- สมพร หวานเสร็จ. (2552). *การพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกโดยใช้สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนันทธรรม.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2553). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Autism Toolbox. (n.d.). Visual supports. Retrieved August 16, 2025, from <https://www.autismtoolbox.co.uk/supporting-learners-and-families/effective-partnerships-and-communication/visual-supports/>
- Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2007). *Applied behavior analysis* (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- FPG Child Development Institute. (n.d.). Prompting procedures. *Autism Spectrum Disorders Toddler Initiative*. University of North Carolina. Retrieved August 16, 2025, from <https://asdtoddler.fpg.unc.edu/book/export/html/210.html>
- Skinner, B. F. (1968). *The technology of teaching*. New York, NY: Appleton-Century-Crofts.
- Wong, L. L., & Smith, A. J. (2016). Effect of most-to-least prompting procedure on dressing skill of students with autism. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 15(3), 250–265.